XTEC

XARXA TELEMÀTICA EDUCATIVA DE CATALUNYA

OLIMP

MANUAL DE L'OLIMP

Entorn integrat
de comunicacions de la XTEC

(Versió 3.4)

Juliol 1993

Antoni Parra

Títol: Manual de l'Olimp

Autor: Antoni Parra

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Programa d'Informàtica Educativa

Índex

1. La XTEC i l'Olimp 5

2. Serveis de la XTEC 6

3. El programa Olimp i el seu entorn de treball 10

   3.1 Organització general 10

   3.2 Navegació a través de l'Olimp 12

   3.3 Finestres d'ajuda 15

   3.4 Opcions de configuració i canvi d'usuari 16

   3.5 Connexió en modalitat dúplex 25

   3.6 Accés als serveis videotex de la XTEC 26

   3.7 Accés general al servei Ibertex 27

   3.8 Accés al programa bàsic del mòdem 27

   3.9 Accés als serveis Unix de la XTEC 27

4. Instal·lació de l'Olimp 28

1. LA XTEC I L'OLIMP

La Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC) és un servei telemàtic promogut pel Programa d'Informàtica Educativa (PIE) del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, i obert a la participació dels centres docents.

L'Olimp és un entorn integrat d'accés a la XTEC que agrupa tot un conjunt de programes preexistents que s'utilitzen a la xarxa telemàtica.

Aquest entorn permet l'accés als diversos serveis de la XTEC de forma automatitzada, tant pel que fa als serveis en modalitat videotex com als serveis en modalitat dúplex (DPS i Unix). Aquesta última modalitat es pot utilitzar amb qualsevol módem compatible Hayes. En modalitat videotex, la versió actual de l'Olimp està restringida als módems subministrats pel PIE. L'accés als serveis videotex de la XTEC amb altres módems es pot fer utilitzant el programa de comunicacions associat als módems.

2. SERVEIS DE LA XTEC

Es pot accedir a la XTEC a través de les dues modalitats següents: *videotex* i *dúplex*. De manera que, per accedir als serveis de la XTEC és necessari disposar d'un módem compatible Hayes que també suporti el protocol de comunicació V23.

A continuació enumerarem els serveis a què es pot accedir a través de videotex:

- Missatgeria
- Preguntes i Respostes
- Noticiari
- Accés a bases de dades documentals (guiat per menús)
- Estudiar a Catalunya.

Aquesta relació de serveis pot variar: la XTEC és un servei dinàmic sobre el qual poden aparèixer i desaparèixer diversos serveis específics. Els usuaris ho noten en les diferents connexions al servei.

L'accés videotex pot tenir lloc en dues modalitats: Ibertex o Minitel (estàndards CEPT1 o CEPT2, respectivament). Segons la localització geogràfica de l'usuari resulta més econòmic utilitzar una o altra modalitat (vegeu la documentació especialitzada en aquesta qüestió).

La *Missatgeria* és un correu personalitzat que garanteix la confidencialitat en l'accés a la informació gràcies a l'ús de contrasenyes. La missatgeria

telemàtica presenta alguns avantatges, com ara la instantaneïtat en la tramesa de missatges i la possibilitat d'enviar-ne el mateix a diversos receptors mitjançant mecanismes d'agrupació. Per accedir a la missatgeria cal disposar d'un codi personal que s'obté a través del PIE.

Preguntes i Respostes és un servei d'ús comú a la manera d'un tauler d'anuncis, on els usuaris poden deixar requeriments ("Preguntes") o propostes de solució ("Respostes"). Tant les preguntes com les respostes són de consulta pública, ja que es considera que poden tenir un interès més ampli que el rigorosament individual.

El *Noticiari* és un servei informatiu telemàtic d'àmbit educacional de la XTEC, que consta d'una sèrie de seccions en els menús a les quals s'accedeix per mitjà de mots clau. Inicialment, la informació principal d'aquest servei eren les activitats del Programa d'Informàtica Educativa, però s'han anat incorporant àmbits informatius nous de forma gradual.

Bases de Dades permet la consulta, en modalitat videotex, d'algunes de les bases de dades documentals implementades al PIE, entre elles SINERA (de recursos educatius), MILANYS (d'història de Catalunya) i FORMACIÓ (d'activitats de formació del professorat).

Estudiar a Catalunya és un servei informatiu mantingut pel Gabinet Tècnic del Departament d'Ensenyament, que proporciona informació sobre tots els estudis que es poden cursar a Catalunya, incloent-hi diversos aspectes relacionats, com sortides professionals o notes de tall.

A continuació enumerarem els serveis a què es pot accedir a través de la modalitat *dúplex* i que són residents a l'ordinador DPS de la XTEC:

- Transmissió de fitxers **Hermes**
- Teledebat **Àgora**
- Accés a bases de dades documentals **Atena**.

La *Transmissió de fitxers* permet trametre i rebre fitxers a través de l'Hermes mitjançant l'ordinador central de la xarxa. L'ordinador central de la XTEC conté un conjunt de *bústies* on determinats usuaris, grups o el públic en general, poden intercanviar fitxers segons les condicions d'accés establertes per a cada una de les bústies.

El *Teledebat* és un servei d'ús comú on els usuaris poden intervenir en un debat sobre un tema prèviament establert. Totes les intervencions queden enregistrades de manera estructurada, per tal que les consultes futures es puguin realitzar amb facilitat. L'accés al servei de teledebat es fa a través del programa Àgora.

L'accés a les bases de dades documentals en modalitat dúplex es fa a través de l'Atena, i permet entrar en

l'entorn d'interrogació del gestor de bases de dades documentals Mistral. Actualment permet consultar, a més de les bases SINERA, MILANYS i FORMACIÓ ja citades, la base JOCS D'ANGLÈS de jocs per a l'ensenyament de la llengua anglesa.

Per entrar en alguns d'aquests serveis cal disposar de la contrasenya que proporciona el PIE.

Els serveis a què es pot accedir a través de la modalitat dúplex residents als ordinadors Unix de la XTEC poden variar. El menú inicial els enumera. Farem un breu comentari de dos d'aquests serveis:

- Correu X400.
- Directori.

El servei *Correu X400* permet trametre missatges textuals de qualsevol dimensió, que poden haver-se preparat amb anterioritat a la sessió de comunicació. Opcionalment, es pot associar un fitxer de qualsevol format com a segona part del missatge. Els usuaris disposaran d'una bústia particular i també podran accedir a bústies públiques. A més, permet la tramesa i recepció de correu d'usuaris de xarxes externes a la XTEC.

El servei *Directori* proporciona informació sobre els usuaris de la XTEC i els seus identificadors.

L'accés als serveis esmentats es fa a través del programa Olimp.

3. EL PROGRAMA OLIMP I EL SEU ENTORN DE TREBALL

3.1 Organització general

Abans d'executar l'Olimp per primera vegada cal haver-lo instal·lat i configurat adequadament en l'ordinador. A l'apartat 4 s'explica com realitzar la instal·lació i a l'apartat 3.4, com configurar les comunicacions i com generar el fitxer de configuració **OLIMP.CFG**.

En executar l'Olimp es visualitza (figura 3.1) el menú principal a la part superior de la pantalla, una línia d'ajuda a la part inferior, i una presentació que desapareix tan aviat com es prem *Retorn*.

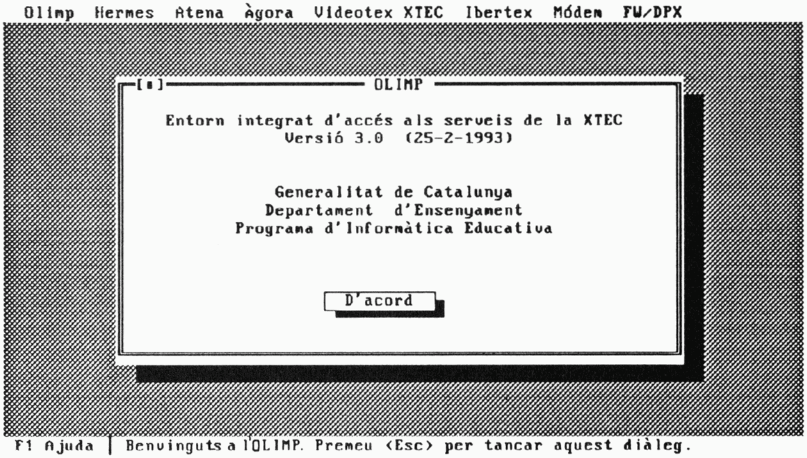

Figura 3.1

Les opcions del menú principal permeten accedir a les diferents possibilitats que ofereix l'Olimp:

Olimp: opcions de configuració i canvi d'usuari.

Dúplex: accés als serveis que es presten en modalitat dúplex i resideixen a l'ordinador DPS de la XTEC (Hermes, Atena i Àgora).

Videotex XTEC: accés als serveis XTEC que es presten en modalitat videotex a través de dues modalitats d'accés independent.

Ibertex: accés obert, programable per l'usuari, al servei Ibertex de Telefónica.

Módem: accés directe a l'ús del programa del módem.

FW/DPX: accés a l'ordinador DPX i als serveis Unix de la XTEC, mitjançant el programa Framework.

Podeu emprar una estructura alternativa mitjançant l'opció **Canvi de menú** del menú **Olimp**. Desapareix el menú **Dúplex** i les seves opcions passen al nivell principal.

La línia d'ajuda ofereix algunes possibilitats auxiliars:

Ajuda (*F1*):

Proporciona una finestra d'ajuda relativa al context en què ens trobem (figura 3.3).

Sortir (*Alt+S*):

Si l'Olimp estava connectat (en línia), penja i tot seguit finalitza l'execució.

Menú (*F10*):

Permet accedir al menú principal quan no es disposa de ratolí.

3.2 Navegació a través de l'Olimp

L'accés a les diferents opcions de l'Olimp pot fer-se per mitjà del ratolí (mouse) o bé a partir de diverses combinacions de tecles.

Hi ha finestres informatives que no tenen cap botó i es tanquen automàticament. Un *diàleg* és una finestra que conté botons de control per configurar les comunicacions, triar una opció d'una llista o, senzillament, validar els canvis efectuats. S'han de tancar abans de poder realitzar cap altra acció.

La barra inferior ofereix les opcions: **Ajuda (*F1*)**, **Sortir** (*Alt+S*) i **Menú (*F10*)**. Les lletres marcades en vermell indiquen les tecles corresponents a cada opció. Quan es tracti d'una barra de menús -com en aquest cas- caldrà combinar la tecla *Alt* amb les tecles que no siguin de funció, és a dir, per sortir de

l'Olimp caldrà prémer *Alt+S*. Si es disposa de ratolí es pot sortir clicant damunt d'aquesta opció. ***F10*** **Menú** permet accedir a la barra del menú principal quan no es disposa de ratolí. També es pot emprar *Alt+O*, *Alt+D*, *Alt+V*, *Alt+I*, *Alt+M* o *Alt+F* per activar les diferents opcions:

Alt+O:	**Olimp**
Alt+D:	**Dúplex**
Alt+H:	**Hermes**
Alt+A:	**Atena**
Alt+G:	**Àgora**
Alt+V:	**Videotex XTEC**
Alt+I:	**Ibertex**
Alt+M:	**Módem**
Alt+F:	**FW/DPX**

Cada opció d'un submenú pot tenir una lletra destacada en color vermell, que serveix per activar-la més ràpidament sempre que el submenú es trobi desplegat. L'opció **Presentació**, per exemple, del menú **Olimp** es pot activar prement la tecla *P*.

Algunes opcions porten associada una combinació de la tecla *Alt* i una altra tecla, accessible encara que no sigui visible. *Alt+U*, per exemple, obre el diàleg

Canvi d'usuari (figura 3.2) encara que el menú **Olimp** no estigui desplegat.

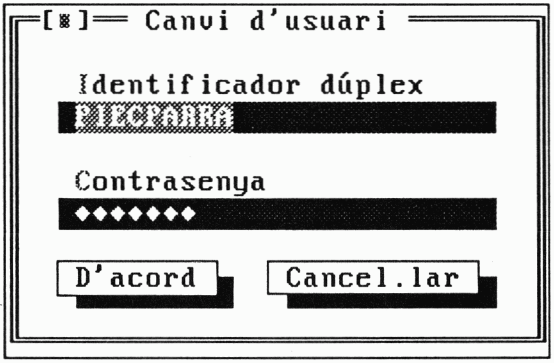

Figura 3.2

Els diàlegs de configuració (figura 3.5) presenten diversos botons de control. Es pot anar d'un grup d'opcions al següent amb el *Tabulador*, triar una opció determinada amb les *tecles de desplaçament*, i canviar el seu estat amb la *barra espaiadora*. Per sortir validant els canvis efectuats cal prémer *Retorn*, i per sortir del diàleg sense conservar els canvis, *Esc*. Tot aquest procés es simplifica molt si s'utilitza el ratolí.

3.3 Finestres d'ajuda

F1 proporciona una finestra d'ajuda relativa al context en què ens trobem (figura 3.3).

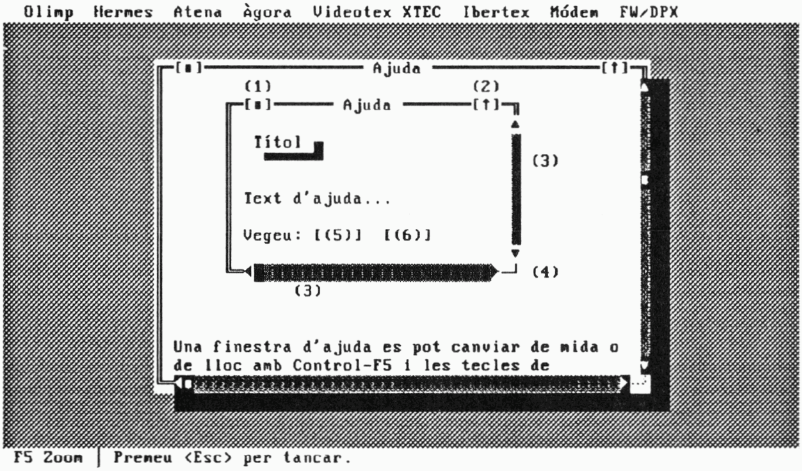

Figura 3.3

Es pot canviar la mida o la situació d'una finestra d'ajuda prement *Ctrl+F5* i les *tecles de desplaçament*. Si es prem la tecla *Majúscules* al mateix temps que les *tecles de desplaçament*, es canvia la mida de la finestra. Un cop ajustada la mida o la posició de la finestra cal prémer *Retorn* per fixar-la. Arrossegant l'angle inferior dret (4) es pot

canviar la mida de la finestra, i arrossegant el títol es pot canviar de lloc.

La tecla de funció *F5* permet obrir la finestra d'ajuda al màxim o tancar-la a la mida original si ja era oberta. En clicar dues vegades seguides sobre el títol o una vegada sobre el botó [↑] (2) s'obre o es tanca una finestra.

Es pot desplaçar el text utilitzant les *tecles de desplaçament* o mitjançant les barres de control situades al marc (3).

Les paraules o frases de color diferent es comporten com a botons de control (5 i 6), que permeten visualitzar altres finestres d'ajuda *(hypertext)*. Es poden seleccionar clicant dues vegades seguides a sobre d'elles o prement el *Tabulador* i *Retorn*.

Cal prémer *Esc* o el botó [■] (1) per tancar del tot la finestra.

3.4 Opcions de configuració i canvi d'usuari

Amb *Alt+O* es pot accedir al menú **Olimp** (figura 3.4), que conté les opcions de configuració i canvi d'usuari.

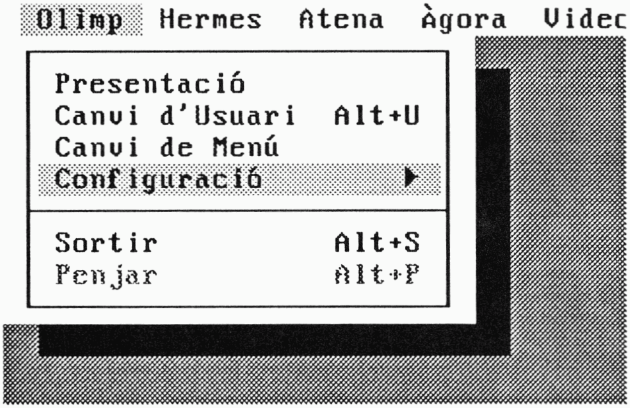

Figura 3.4

L'opció **Sortir** (*Alt+S*) desconnecta si s'està en línia i tot seguit finalitza el programa.

L'opció **Presentació** ofereix el mateix diàleg (figura 3.1) que apareix a l'inici del programa.

L'opció **Canvi d'Usuari** (figura 3.2) permet emprar un identificador dúplex i una contrasenya diferents als que figurin en el fitxer de configuració OLIMP.CFG.

L'opció **Canvi de menú** permet emprar una estructura alternativa de menús.

L'opció **Configuració** dóna accés als diàlegs de configuració de les comunicacions, de les trucades, del menú **Ibertex** i d'**Àgora**, que es tracten a continuació.

3.4.1 Configuració de les comunicacions

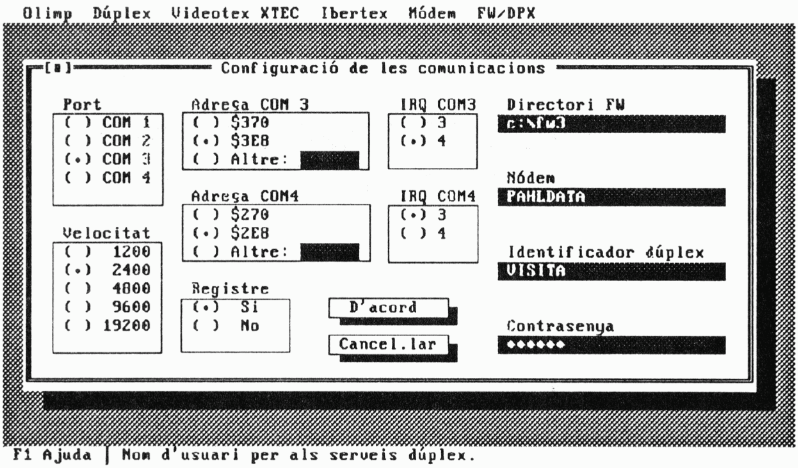

Figura 3.5

La configuració actual pot haver de modificar-se en funció de les característiques de la instal·lació o a causa de canvis en els paràmetres de la transmissió.

La configuració del **Port** dependrà de la connexió física a través de la qual estan connectats el módem i el microordinador. L'Olimp detecta automàticament el port; la seva adreça i la seva IRQ si el módem instal·lat és un dels subministrats pel PIE i no es

troba al COM1, però abans intenta accedir-hi emprant els paràmetres indicats.

Velocitat es refereix al nombre de bits per segon que es trametran en un o altre sentit. Actualment, per a la XTEC és de 1200 o 2400 bps.

Si es decideix configurar la placa módem a COM3 o COM4 a fi de deixar lliures els connectors de l'ordinador corresponents a COM1 o COM2, cal especificar l'adreça i la IRQ que indica el fabricant. Cal recordar que els dispositius endollats a COM1 empraran la IRQ 4 i els endollats a COM2, la IRQ 3: es produiran conflictes si dos dispositius pretenen emprar la mateixa IRQ alhora.

L'opció **Registre** permet indicar a l'usuari si vol o no vol que l'Olimp mantingui el fitxer OLIMP.REG on es registra el dia i l'hora de cada trucada, la seva durada i els serveis utilitzats.

Les línies **Identificador dúplex** i **Contrasenya** permeten entrar el codi d'usuari i la paraula secreta de pas, necessaris per ser reconeguts per l'ordinador servidor de la XTEC, per tal d'accedir als serveis dúplex (DPS). L'opció **Canvi d'Usuari** (figura 3.4) permet emprar un identificador dúplex i una contrasenya diferents.

L'Olimp s'ajuda dels programes de comunicacions associats al módem per fer les trucades als serveis videotex. Per aquest motiu, cal indicar a **Módem**

el nom de la placa subministrada (KORTEX, PAHLDATA, etc.). Si es canvia alguna cosa del diàleg **Configuració de les comunicacions** i s'empra un módem Pahldata caldrà indicar els canvis també en el programa VInstal.

Si s'instal·la el programa Framework en un directori diferent, cal indicar-ho a la línia d'edició **Directori FW** si el que es vol és entrar a l'ordinador DPX del PIE des de l'Olimp.

3.4.2 Configuració de les trucades

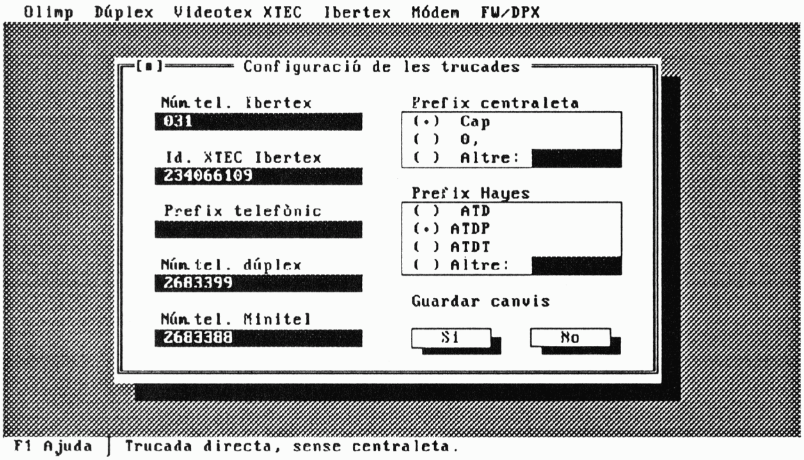

Figura 3.6

Prefix Hayes és l'ordre que s'envia al módem per iniciar una trucada. ATDP provoca un marcatge per impulsos decimals i ATDT, per freqüències. Amb ATDT s'obté un marcatge més ràpid, però no totes les centrals telefòniques suporten aquesta modalitat.

Núm. tel. dúplex, **Núm. tel. Minitel**, i **Núm. tel. Ibertex** indiquen els números de telèfon associats als serveis de cada una d'aquestes modalitats.

Per a les comarques de Barcelona són:

268 33 99	Per a dúplex
268 33 88	Per a Minitel
031	Per a Ibertex

Per trucar des de fora de les comarques de Barcelona caldrà teclejar **93** a l'opció **Prefix telefònic**. L'Olimp marcara aquests dígits quan faci trucades dúplex o Minitel.

Per trucar des d'alguns centres que tenen centraletes telefòniques locals caldrà seleccionar **0**, a l'opció **Prefix centraleta**.

Id. XTEC Ibertex és l'identificador amb el qual el servidor de Telefónica identifica el servei XTEC. Actualment, és el número **234066109**.

Els paràmetres de la configuració s'enregistren al fitxer **OLIMP.CFG**.

3.4.3 Configuració de l'Àgora

L'Àgora es pot executar amb diverses opcions, tal i com s'indica al seu manual. La forma més senzilla de fer-ho és mitjançant el diàleg de configuració de l'Àgora que ofereix l'Olimp (figura 3.7).

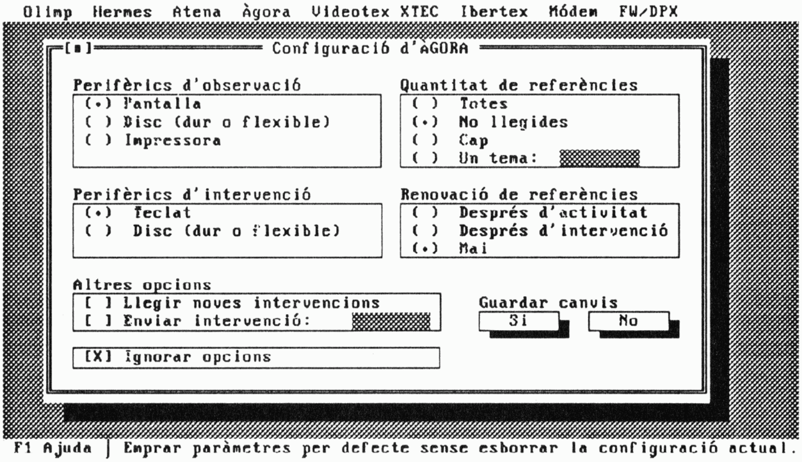

Figura 3.7

Perifèrics d'observació i **Perifèrics d'intervenció** corresponen al paràmetre **P** descrit al manual de l'Àgora i serveix per definir els perifèrics que utilitzarà des del començament de la sessió.

Quantitat de referències i **Renovació de referències** corresponen al paràmetre **R**, amb el que s'indica a l'Àgora la quantitat de referències d'intervencions i quan es volen actualitzar.

Llegir noves intervencions correspon al paràmetre **L**, que serveix per indicar a l'Àgora que, un cop dins un debat, enregistri al directori per defecte el fitxer ASCII anomenat LECTURA.AGO, amb totes les intervencions que encara no s'han llegit.

Enviar intervenció correspon al paràmetre **E/n**, que serveix per indicar a l'Àgora que reculli del directori per defecte el contingut del fitxer ASCII anomenat INTERVEN.AGO, i l'enviï com una intervenció del debat, dins el mateix tema que la intervenció indicada amb el número **/n**.

Si s'activa l'opció **Ignorar opcions** s'entra a l'Àgora sense cap més paràmetre que **O**, que sempre es passa automàticament, i es pren la configuració estàndard:

Quantitat de referències:	No llegides.
Renovar la llista d'intervencions:	Mai.
Perifèric per intervenció:	Teclat.
Perifèric per observació:	Pantalla.

3.4.3 Configuració del menú Ibertex

El contingut del menú **Ibertex** és obert, és a dir, l'usuari, si ho desitja, pot modificar-lo emprant el diàleg **Configuració menú Ibertex** (figura 3.8). Cal entrar una línia amb tres dades per a cada opció del menú: la primera correspon al número d'accés Ibertex (031,032...), la segona pot contenir

l'identificador del servei desitjat o estar en blanc, i la tercera conté el text corresponent que es vol que surti al menú (les lletres marcades entre "~" (*Alt+126*) sortiran en vermell i permetran un accés més ràpid amb les tecles corresponents). Es poden entrar fins a 20 línies.

Es poden emprar les *tecles de desplaçament* i el *Tabulador* per canviar la posició del cursor. També es pot canviar una línia de lloc amb els botons **Retallar** i **Enganxar** o obrir una línia en blanc amb **Inserir**.

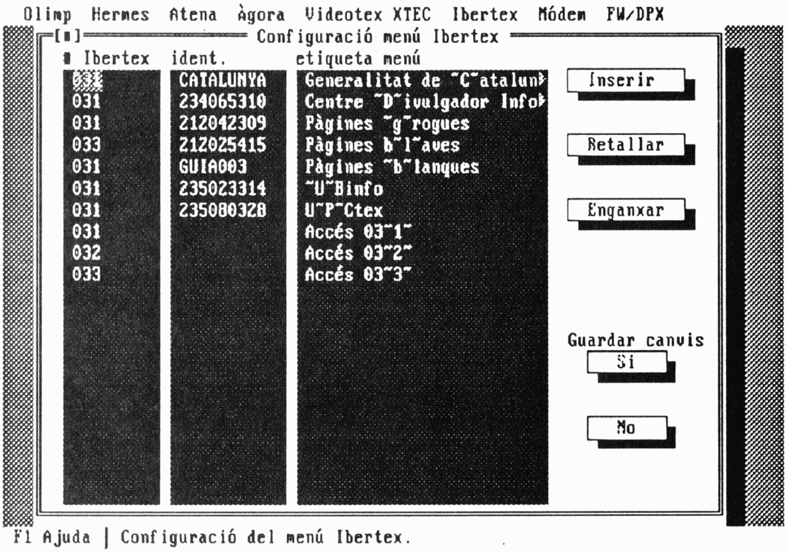

Figura 3.8

Si es deixa en blanc l'identificador s'obté la pantalla d'acollida del servei IBERTEX de Telefónica. Per accedir des d'ella a un servei concret caldrà teclejar un *, seguit de l'identificador del servei desitjat i del caràcter #.

3.5 Connexió en modalitat dúplex

Dins dels serveis dúplex de la XTEC, l'Hermes (*Alt+H*) permet transmetre fitxers, l'Atena (*Alt+A*) permet accedir a les bases de dades documentals i l'Àgora (*Alt+G*), al servei de teledebats. Poden executar-se utilitzant qualsevol módem compatible Hayes. Si en triar una d'aquestes opcions no estem connectats en modalitat dúplex (*En línia*) l'Olimp efectuarà la trucada corresponent. El procés de connexió es pot interrompre prement *Esc*.

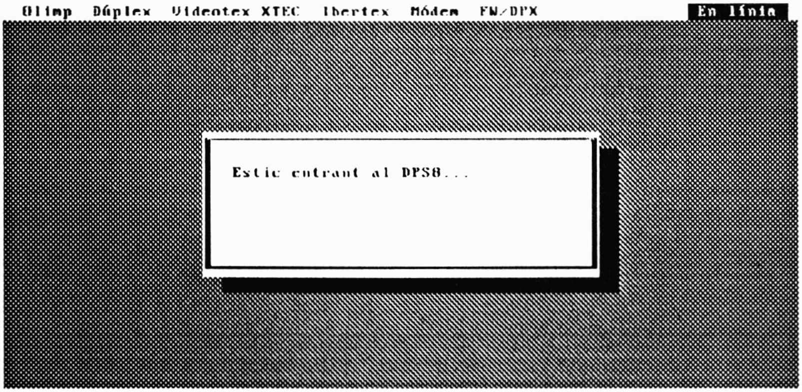

Figura 3.9

Un cop establerta la connexió telefònica, l'Olimp realitza automàticament el procés d'entrada, i envia l'identificador d'usuari i la contrasenya (figura 3.9).

Es carrega i s'executa el mòdul seleccionat i, en sortir-ne, torna a l'Olimp. Un indicador a la part superior dreta de la pantalla ens recordarà que *encara s'està en línia*. Això permet canviar d'un servei dúplex a un altre i mantenir la mateixa connexió. Es pot penjar prement *Alt+P*. En sortir del programa o entrar en un dels serveis videotex la comunicació es talla automàticament

3.6 Accés als serveis videotex de la XTEC

L'accés als serveis videotex el fa l'Olimp utilitzant el programa associat a cada módem concret.

L'opció **Videotex XTEC** permet triar entre les dues modalitats possibles:

Ibertex PIE, que permet accedir a la XTEC a través del servei IBERTEX de Telefónica,

Xarxa commutada (*Alt+X*), que accedeix a través de la xarxa commutada, que és la mateixa que s'utilitza per trucades telefòniques normals.

L'usuari no percep més diferències significatives entre les dues modalitats que el cost associat a cada tipus de consulta, que s'exposa a la documentació específica que facilita el PIE. Ambdós tipus de

consulta permeten accedir a tots els serveis videotex de la XTEC.

3.7 Accés general al servei Ibertex

El menú **Ibertex** (figura 3.8) presenta diversos serveis als quals es pot accedir directament. El seu contingut és obert, és a dir, l'usuari, si ho desitja, pot modificar-lo emprant el diàleg de configuració del menú **Olimp**.

3.8 Accés al programa bàsic del módem

L'opció **Módem** permet executar directament el programa de comunicacions associat al módem. Cal pensar que es tracta d'un programa independent de l'Olimp, i que qualsevol canvi de configuració cal indicar-lo als dos programes.

3.9 Accés als serveis Unix de la XTEC

L'opció **FW/DPX** permet aprofitar les comunicacions del programa Framework per entrar als serveis de l'ordinador DPX de la XTEC. Si s'ha d'ajustar la configuració a l'entorn, cal tornar a executar la primera part del programa d'instal·lació, com s'indica a l'apartat 4.

4. INSTAL·LACIÓ DE L'OLIMP

Per instal·lar l'Olimp al disc dur del microordinador caldrà seguir aquests passos:

Primer de tot, si el directori OLIMP ja existeix i conté una versió anterior, cal esborrar-ne prèviament el contingut. A continuació, cal col·locar el disquet de distribució de l'Olimp número 1 (l'únic per a unitats de disquet de 3,5") a la unitat A: i entrar l'ordre INST:

```
A:\> INST
```

A la primera part cal respondre algunes preguntes (mòdem, port...). Un cop feta la instal·lació, és possible que s'hagi de modificar algun dels paràmetres de comunicacions, l'identificador dúplex i la contrasenya o els números telefònics (prefix telefònic). Això es fa a través dels diàlegs de configuració que es poden activar prement *Alt+C* i *Alt+T*, i que es descriuen als apartats 3.4.1 i 3.4.2 d'aquest manual. Convé recordar que aquests canvis de configuració també cal indicar-los a la resta dels programes de comunicacions utilitzats (Framework, Windows, programes associats al mòdem...). El fitxer LLEGIU.ME conté informació addicional específica.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Programa d'Informàtica Educativa

DISSENY J. M. CARBALLÉS - VALDEREZ COELHO DA PAZ